7,62mm samopal vzor 58 P, V, Pi

7,62mm samopal vzor 58 P – pravá strana

Na úvod k popisu samopalu vzor 58 je nutné předeslat, že všeobecně používané označení „samopal“ je nesprávné a zavádějící. Odborný pojem „samopal“ označuje zbraň určenou pro boj na krátkou vzdálenost. Funkční cyklus samopalů je založen většinou na tlaku plynů na dno nábojnice a dynamickém neuzamčeném závěru. Dále jsou samopaly konstruovány pro střelbu střelivem určeným primárně pro pistole a revolvery. Samopal vzor 58 ovšem spadá do kategorie zbraní označovaných jako útočná puška. Útočné pušky jsou zpravidla vybaveny uzamčeným závěrem různých systémů a střílejí municí střední balistické výkonnosti. Jejich vznik se datuje v době druhé světové války a první útočnou puškou zavedenou do výzbroje armád byla německá MP 43 a její vylepšená verze StG 44.

Československo bylo v rámci Varšavské smlouvy jedinou zemí, která měla zavedeny ruční palné zbraně převážně vlastní konstrukce, ostatní země sovětského bloku používaly licenčně vyráběné sovětské vzory. Také samopal vzor 58 je zbraní domácí konstrukce. Jeho konstruktéry byli Jiří Čermák a inženýr Bohuslav Novotný. Vývoj zbraně začal v roce 1956 ve Výzkumném a vývojovém ústavu Závodů všeobecného strojírenství v Brně. Výroba samopalů byla zahájena na přelomu let 1958–1959 v uherskobrodské zbrojovce (v závodě Přesné strojírenství; dnešní akciová společnost Česká zbrojovka Uherský Brod) a trvala až do roku 1988. Za uvedenou dobu bylo vyrobeno téměř 900 000 kusů samopalů vzor 58 ve všech variantách. V současné době je tento samopal zaveden v AČR ve všech verzích. Verzi se sklopnou opěrou – samopal vzor 58 V – má ve výzbroji také Policie ČR. Se samopalem vzor 58 bylo dosaženo i určitých exportních úspěchů; v současnosti jde například dobře na odbyt samonabíjecí verze samopalu pro civilní trh.

Samopal vzor 58 je automatická zbraň jednotlivce určená k ničení živé síly protivníka i slabě pancéřovaných cílů. Zbraň se svým výkonem a zaměřením (jak už bylo výše uvedeno) řadí mezi útočné (automatické) pušky. Funkce samopalu je založena na principu odběru části prachových plynů z hlavně plynovým kanálkem na píst uložený nad hlavní. Závěr je přímoběžný a uzamyká se pomocí kyvné závory nesené závorníkem do odpovídajících vybrání v pouzdře závěru. Během výstřelu je závěr v přední poloze. Jakmile střela při pohybu v hlavni mine plynový kanálek ústící do plynového násadce, dojde k odběru části prachových plynů. Odebrané prachové plyny předají energii pístu, který ji přenese na závěr naražením pístu na čelo nosiče závorníku. Práce pístu tímto okamžikem končí a je vrácen zpět do plynového násadce prostřednictvím energie akumulované v předsuvné pružině pístu. Nosič závorníku se pohybuje dozadu, přičemž svým odemykacím no-

sem vykývne závoru z uzamčené polohy. Tím je závěr odemčen a pokračuje směrem vzad, přitom dojde k vytažení a vyhození nábojnice. Dále levá strana můstku nosiče závorníku najede na výstupek přerušovače a stlačí přerušovač. Ten se pak vysune ze záběru s levým záchytem úderníku, takže i tento záchyt se působením ramene pružiny spušťadla zvedne, a to i tehdy, je-li spoušť stisknuta. Po doběhu závěru do zadní polohy narazí nosič závorníku na základnu vratného ústrojí, zastaví se a působením vratné pružiny přejde do pohybu vpřed. Při pohybu vpřed se náboj vysune ze zásobníku, zasune do nábojové komory a sklopením závory se uzamkne závěr.

Závora uzamčená do pouzdra závěru

Poloha součástek závěru v době, kdy je závěr v přední poloze a zbraň uzamčena

Poloha součástek závěru v době, kdy je závěr v zadní poloze

Hlaveň je zasazena do pouzdra závěru, v němž je zajištěna čepem. Vývrt hlavně má čtyři drážky a je pokrytý vrstvou tvrdého chromu o síle 40–100 mikronů. V první třetině hlavně je uchycen plynový násadec a na jejím ústí je našroubováno chránítko závitu. Pouzdro závěru je v souladu s tradicemi českých zbrojovek nákladně vyfrézováno z odlitku. Pojistka, která plní zároveň funkci přepínače režimu střelby, má tři polohy: 0 – zajištěno; 1 – střelba jednotlivými ranami; 30 – střelba dávkou. Bicí mechanismus tvoří přímoběžný úderník a volný zápalník upevněný v závorníku. Zbraň je vybavena standardně střeleckou pohotovostí – po vystřelení posledního náboje zůstane závěr zachycen v zadní poloze. Zásobník je možné plnit pomocí nábojových pásků shora i bez vyjmutí zásobníku ze samopalu. Hledí je stavitelné v rozsahu od 100 do 800 metrů po 100 metrech. Pro střelbu na metnou vzdálenost je na klapce hledí ryska „U“ (universal). Povrchová úprava samopalu byla prováděna fosfátováním s následným nátěrem vypalovacím lakem. Pažba, pistolová pažbička, podpažbí a nadpažbí byly u prvních sérií vyráběny z bukového dřeva, později z dřevěné lisované masy.

Do výzbroje AČR je samopal vzor 58 zaveden v následujících verzích:

- **Sa vzor 58 P** – samopal s pevnou dřevěnou pažbou;
- **Sa vzor 58 V** – samopal se sklopnou kovovou ramenní opěrou;
- **Sa vzor 58 Pi** – samopal s pevnou dřevěnou pažbou a lištou na levé straně zbraně sloužící pro upevnění zaměřovacího infradalekohledu NSP-2; součástí jeho příslušenství je i sklopná dvojnožka, která se upevňuje při střelbě s infradalekohledem místo bodáku zespodu ústí hlavně, a kuželovitý tlumič ohně místo chránítka závitu ústí hlavně. V současnosti se v AČR místo zastaralého infrazaměřovače NSP-2 používá moderní noční zaměřovač MEO 50 S vyráběný firmou Meopta-optika, s. r. o., Přerov.

Zakřivený dvouřadý zásobník s dvouřadým vyústěním je vyrobený z hliníkové slitiny a má kapacitu 30 nábojů. Bodák samopalu vzor 58 je nožový, s půlkulatými žlábky po obou stranách a se souměrným hrotem; střenky jílce byly u prvních sérií vyráběny z bukového dřeva, později z dřevěné lisované masy. Původní příslušenství samopalu vzor 58 tvoří čtyři zásobníky, sumka na zásobníky z hlazené kůže, bodák vzor 58, pochva bodáku z hlazené kůže, jednotný popruh, plátěný pytlík na čisticí a montážní nářadí, dvoudílný vytěrák, koudelníček, olejnička, chránítko ústí, cvičný násadec, montážní trn a žíněný kartáček

7,62mm samopal vzor 58 P rozebraný k čištění

Hlavní části samopalu:

1 pouzdro závěru
2 hlaveň
3 muška
4 hledí
5 spoušťový mechanismus
6 sestava závěru
7 nadpažbí
8 podpažbí
9 píst
10 pružina pístu
11 plynový násadec
12 vratné ústrojí
13 pažba
14 pažbička
15 nosný řemen

Součástky závěru a píst v detailu

1 nosič závorníku
2 píst
3 závorník
4 závora
5 úderník

7,62mm samopal vzor 58 V – pravá strana

7,62mm samopal vzor 58 V – levá strana

7,62mm samopal vzor 58 P – levá strana

7,62mm samopal vzor 58 Pi s nočním zaměřovačem MEO 50 S

7,62mm samopal vzor 58 – řez

Verze 7,62mm samopalu vzor 58 V s příslušenstvím Brüger & Thomet

Příslušenství k samopalu vzor 58

Takticko-technická data 7,62mm samopalu vzor 58 P, V, Pi	
KČM 0010420000003 – SA 7,62 58 P	
KČM 0010430000006 – SA 7,62 58 V	
KČM 0010440000009 – SA 7,62 58 PI	
Ráže	7,62 mm
Náboj	7,62 x 39 vz. 43
Délka zbraně	845 mm
Délka vzoru 58 V se sklopenou pažbou	635 mm
Délka hlavně	390 mm
Hmotnost zbraně bez zásobníku	2,90 kg
Hmotnost zbraně s prázdným zásobníkem	3,10 kg
Hmotnost zbraně s plným zásobníkem	3,60 kg
Úsťová rychlost	705 m/s
Teoretická rychlost střelby	750–850 ran/min
Praktická rychlost střelby – jednotlivé rány	40 ran/min
Praktická rychlost střelby – dávkami	120 ran/min
Maximální dostřel	2 800 m
Účinný dostřel	350–500 m
Kapacita zásobníku	30 nábojů